

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

”Reformer kräver ledarskap”

Framtidsdalen
Kurt Torsell

10.11.2021

Uppdraget

Presentera reformerna och vad man vill uppnå med reformerna och statens förväntningar på kommunerna i genomförandet

- Försöket med 2-årig förskola
- Vårdreformen
- Utvidgade läroplikten

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Försöket med tvåårig förskoleundervisning 2021–2024

Utbildningsstyrelsen
enheten för svenskspråkig utbildning

Försöket med tvåårig förskoleundervisning 2021–2024

Syftet med den tvååriga förskoleundervisningen är att

- stärka jämlikheten i utbildningen
- utveckla förskoleundervisningens kvalitet och genomslag
- utreda kontinuiteten mellan småbarns-pedagogiken, förskoleundervisningen och nybörjarundervisningen
- utreda familjernas serviceval
- **få information om hur tvåårig förskoleundervisning påverkar barns förutsättningar för utveckling och lärande samt deras sociala färdigheter och utvecklingen av en sund självkänsla.**

I försöket med tvåårig förskoleundervisning deltar totalt cirka 10 000 barn födda åren 2016 och 2017

Verkställande av försöket

Undervisnings- och kulturministeriet

leder och styr verkställandet av försöket samt bestämmer vem som ska genomföra uppföljningen och utvärderingen.

Utbildningsstyrelsen

svarar för utarbetandet av grunderna för läroplanen för försöket och för stödet till verkställandet av försöket, rapporterar till undervisnings- och kulturministeriet om hur försöket framskrider samt är personuppgiftsansvarig för försöksregistret.

Försökskommunerna

handhar det lokala verkställandet av försöket, såsom tillhandahållandet av tillräcklig information till de barn som bor inom kommunens område och hör till målgruppen och deras vårdnadshavare samt utarbetandet av en lokal läroplan för försöket.

Försökets omfattning och läroplan

- Tvåårig förskoleundervisning ges under två år i sammanlagt minst 1 400 timmar, minst 700 timmar vardera året.
- Utbildningsstyrelsen beslutar om målen för undervisningen under försöket med tvåårig förskoleundervisning, om lärområdena och deras centrala innehåll samt om de centrala riktlinjerna för samarbetet mellan hemmet och förskoleundervisningen, stödet för barnens växande och lärande och elevvården.
- **Ett särskilt syfte är att främja smidiga övergångar från småbarnspedagogik till förskoleundervisning och från förskoleundervisning till nybörjarundervisning på ett sätt som tryggar kontinuiteten och enhetligheten under barnets uppväxt och lärtig.**

Tvåspråkiga kommuner som valts ut att delta i försöket med tvåårig förskoleundervisning (17 + 2)

Grupp 1 (försöksgrupp)

- Grankulla
- Helsingfors
- Karleby
- Kronoby
- Kyrkslätt
- Lojo
- Pargas
- Raseborg
- Sibbo
- Vanda
- Vasa
- Vörå
- Åbo

Grupp 2 (försöksgrupp)

- Hangö
- Kimito
- Malax
- Sjundeå

Grupp 3 (kontrollgrupp)

- Kaskö
- Kristinestad

Grunderna för läroplanen för försöket med tvåårig förskoleundervisning

- I grunderna för försöket betonas att man i **pedagogiken utgår från barnet, leken och ett undersökande arbetssätt samt att man värnar om barnets välbefinnande.**
- I den tvååriga förskoleundervisningen får varje barn lära sig i sin egen takt.
- Då förskoleundervisningen ordnas under två år är det möjligt att bättre än tidigare långsiktigt fokusera på verksamhet som följer förskoleundervisningens mål samt på att utveckla verksamheten.
- **Grunderna har utarbetats så att verksamheten och undervisningen i enlighet med dem bildar en naturlig del av barnets lärtig från småbarnspedagogiken till den grundläggande utbildningen.**

Grunderna för läroplanen för försöket med tvåårig förskoleundervisning

- **Försökskommunerna ska göra upp sina egna, lokala läroplaner för försöket i enlighet med dessa grunder.** I den lokala läroplanen för försöket preciseras målen som ställts upp i grunderna för försöket. Den lokala läroplanen togs i bruk 1.8.2021.
- Det är **särskilt viktigt att fästa uppmärksamhet vid de yngre barnen** och vid att barnens dag ordnas på ett enhetligt sätt.
- En **väsentlig skillnad är också att stödet för barnets växande och lärande samt elevvården även omfattar 5-åringarna som deltar i försöket.**
- **För barnens kunnande fastställs inga mål,** utan målen ställs på den pedagogiska verksamheten.
- Försöket med den tvååriga förskoleundervisningen ger goda möjligheter att modigt pröva på nya verksamhetssätt och utveckla verksamhetskulturen.

Uppföljande forskning om försöket med tvåårig förskoleundervisning

- I den uppföljande forskningen görs en systematisk och mångsidig utvärdering av bland annat
  - **hur syftet med den tvååriga förskoleundervisningen förverkligas**
  - **vilka erfarenheter barn, familjer och personal har av försöket**
  - **hur en längre förskoleundervisning påverkar utvecklingen av barnens lärande.**
- Utvecklingen av barnens färdigheter **följs upp fram till de inledande skolåren**. I den uppföljande forskningen jämförs barn som ingår i försöksgruppen och i en kontrollgrupp med varandra när man utreder vilka effekter den tvååriga förskoleundervisningen har haft på barnen. Den första inledande mätningen genomfördes i oktober 2021.
- Den uppföljande forskningen genomförs av en forskningsgrupp som undervisnings- och kulturministeriet har fattat beslut om. För den uppföljande forskningen har det gjorts en förhandsbedömning i enlighet med anvisningar från forskningsetiska delegationen.
- En mellanrapport om uppföljningen och utvärderingen utarbetas för statsrådet och riksdagen före utgången av februari 2023 och en slutrapport år 2025.

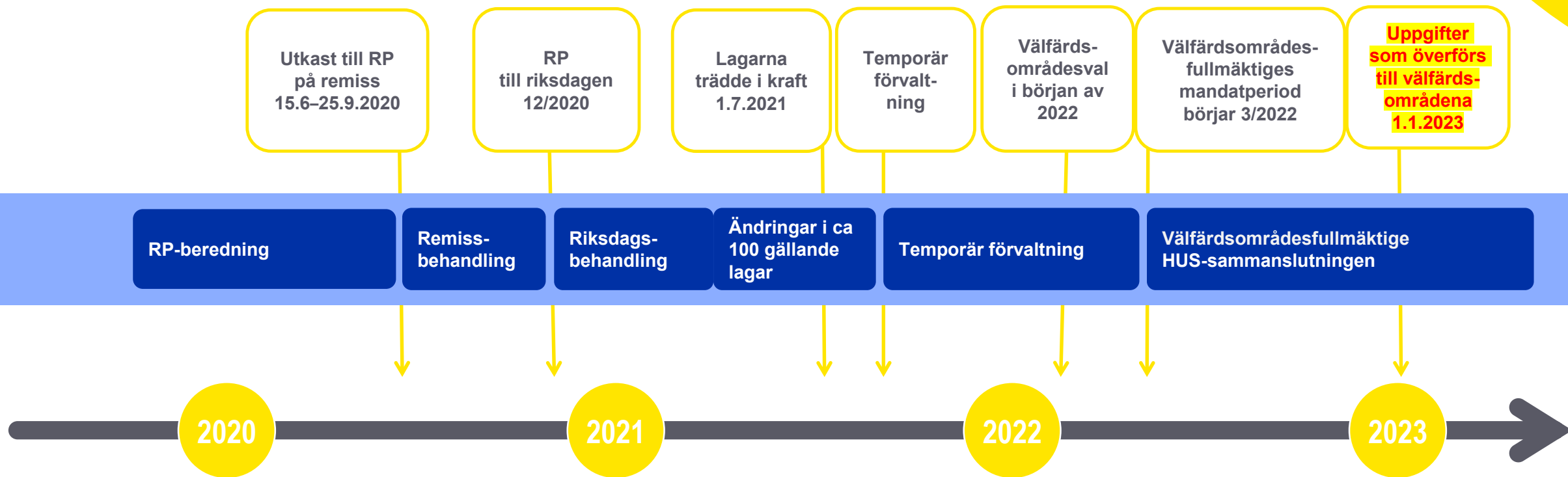

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Social- och hälsovårdsreformen

Tidsplan för social- och hälsovårdsreformen 2020–2023

- Utvecklingsprojekt inom programmet Framtidens social- och hälsocentral 2020–2022
- Utvecklingsprojekt inom strukturreformen 2020–2021
- Andra utvecklingsprojekt 2020–2022

Varför behövs reformen

- Social- och hälsovårdens och räddningsväsendets strukturer reformeras för att **garantera lika tillgång till tjänster i hela Finland.**
- Finlands befolkning blir snabbt äldre, vilket gör att **behovet av tjänster ökar.** Den minskade nataliteten gör att både antalet personer i arbetsför ålder och skatteinkomsterna minskar.
- En strukturreform behövs för att det ska gå att **bromsa kostnadsökningen och säkerställa att också kommande generationer får social- och hälsovårdstjänster på lika villkor.**

Social- och hälsovårdsreformens mål

- minska skillnaderna i välfärd och hälsa
- trygga likvärdiga och högklassiga social- och hälsovårdstjänster och räddningsväsendets tjänster för alla finländare
- främja tillgången till tjänster och förbättra deras tillgänglighet i synnerhet på basnivå
- trygga tillgången till yrkeskunnig arbetskraft
- reagera på de utmaningar som samhälleliga förändringar för med sig
- dämpa kostnadsökningen
- förbättra säkerheten

Välfärdsområdenas förvaltning

- Välfärdsområdet har som uppgift att ordna social- och hälsovården och organisera räddningsväsendet.
- Välfärdsområdena är offentligrättsliga samfund med självstyre inom sitt område.
- Välfärdsområdenas högsta beslutande organ är välfärdsområdesfullmäktige som utses genom val. Fullmäktige beslutar om den exakta organisationsstrukturen.
- Övriga lagstadgade organ är **välfärdsområdesstyrelsen, revisionsnämnden samt nationalspråksnämnden och samiska språknämnden.**
  - **I lagen om välfärdsområden** föreskrivs det om skötsel och revision av förvaltning och ekonomi samt invånarnas möjligheter att delta och påverka.
  - Bestämmelserna är till stora delar enhetliga med kommunallagens bestämmelser. Undantag är bl.a. bestämmelserna om begränsad allmän kompetens, styrning av investeringar, förfarandet med fullmakt att uppta lån, kompetenscentret för lokal- och fastighetsförvaltning och statens revisionsverks granskningsrätt.

Grundläggande utgångspunkter

- Ansvaret för att ordna social- och hälsovården och räddningsväsendets uppgifter överförs från kommunerna och samkommunerna till välfärdsområdena.
  - Sjukvårdsdistrikten och specialomsorgsdistrikten (även Kårkulla) avvecklas.
  - **Kurators- och psykologtjänsterna inom elev- och studerandevården överförs på välfärdsområdenas organiseringsansvar.**
  - Organiseringsansvaret för miljö- och hälsoskyddet förblir hos kommunerna.
  - **Uppgiften att främja hälsa och välfärd hör utöver till välfärdsområdena även till kommunerna.**
- Lagen om ordnande av social- och hälsovård tillämpas på välfärdsområdena, som även Helsingfors stad jämställs med, samt till vissa delar på HUS-sammanslutningen
  - I lagen om ordnande av social- och hälsovård föreskrivs det om strukturerna och organiseringsansvaret och i substanslagarna om tjänsterna.

Kurators- och psykologtjänster

- **I reformen samlas studieunderhållstjänster (skol- och studiehälsovård samt kurator och psykologtjänster) under ansvar av en enda organisatör på välfärdsområdet**
  - tjänster omfattar en helhet
  - större enheter och bättre utvecklingsmöjligheter
- **Varför ?**
  - anställdas kontakt med sote-tjänster intensifierar
  - elev och elev vägledning för vård klargör
  - professionellt stöd av personal stärker och
  - säkerställer registreringspraxis och registrering av enskilda förtydligas och harmoniseras
- Anställdas uppgifter i studieunderhåll ändras inte
- Arbetstagare arbetar fortfarande i skolor och institutioner

Personalen överförs med sina uppgifter

- All personal i anställning inom kommunernas och samkommunernas social- och hälsovård och räddningsväsende övergår i samband med reformen och överföringen av uppgifterna i anställning hos välfärdsområdena.
  - betraktas som överlåtelse av rörelse
- Dessutom övergår kuratorerna och skolpsykologerna inom elev- och studerandevården i anställning hos välfärdsområdena och välfärdssammanslutningarna.
- **En kommunanställd som arbetar inom stödtjänster till social- och hälsovården övergår i anställning hos välfärdsområdet eller välfärdssammanslutningen, om minst hälften av personens faktiska uppgifter är stödtjänster till kommunens social- eller hälsovård**
  - bl.a. centraliserad matförsörjning, städning, underhåll av apparater, kontors- och förvaltningstjänster, löneräkning, ekonomi- och personalförvaltning, IKT-tjänster, fastighetsväsende, laboratorier och bilddiagnostik

Nationalspråken

– språkliga rättigheter och servicespråk

- I fråga om de **språkliga rättigheterna** förblir utgångspunkterna samma som för närvarande:
  - **I enspråkiga välfärdsområden ordnas tjänsterna på välfärdsområdets språk, och i tvåspråkiga välfärdsområden ordnas de på båda nationalspråken.**
  - I fråga om svenskpråkiga tjänster som förutsätter specialkompetens tryggas kompetensen genom bestämmelser om en skyldighet för tvåspråkiga välfärdsområden att samarbeta.
- Nationalspråksnämnden är ett officiellt organ i välfärdsområdena, och det har lagstadgade uppgifter.
- **För samordningen av samarbetsavtalet mellan de tvåspråkiga välfärdsområdena svarar Egentliga Finlands välfärdsområde, och för stödet för utvecklingen av svenskspråkiga tjänster svarar Västra Nylands välfärdsområde.**

Ett enskilt välfärdsområdes finansiering

- Välfärdsområdena har inte någon beskattningsrätt i det första skedet.
- Välfärdsområdenas finansiering baserar sig på allmän kalkylerad finansiering från staten och på inkomster från avgifter och försäljning.
- Bestämningen av ett enskilt välfärdsområdes finansiering:
  - Utifrån servicebehovet i fråga om social- och hälsovård och räddningsväsende (ca 8 %) och faktorer som beskriver förhållandena (ca 4 %).
  - Finansiering anvisas dessutom på basis av invånarantal (ca 15 %) och en koefficient för främjande av hälsa och välfärd (1 %).
- Välfärdsområdet har rätt till **tilläggsfinansiering**, om nivån på den beviljade finansieringen äventyrar ordnandet av social- och hälsovårdstjänster och räddningsväsendets tjänster.
- Välfärdsområdets övergång till en kalkylerad finansieringsmodell underlättas under en övergångsperiod på 7 år, varefter en förändring på mer än -100/+200 euro/invånare mellan den kalkylerade finansieringen och den finansiering som överförs tills vidare utjämnas genom en permanent övergångsutjämnning.

Temporärt organ

- Kommunerna inom välfärdsområdet samt samsamarbetsområdena för primärvården och socialvården, sjukvårdsdistrikten, specialomsorgsdistrikten och det lokala räddningsväsendet **avtalar om det temporära beredningsorganets sammansättning och om vilken myndighet som ska tillsätta beredningsorganet.**
- Medlemmarna i det temporära organet ska stå i tjänsteförhållande till en part. Den beredning som leds av organet finansieras med statens medel.
- **Det temporära organet ska inrättas enligt avtalet så snart som möjligt efter att lagen trätt i kraft, senast inom två månader. Om det temporära organet inte tillsatts inom två månader, ska statsrådet tillsätta organet.**
- Det temporära organets uppgifter regleras genom lag. Det temporära beredningsorganet leder beredningsarbetet inriktat på att inleda välfärdsområdets verksamhet och förvaltning och utövar därmed sammanhängande beslutanderätt samt för talan i frågor som gäller dess uppgifter, tills välfärdsområdesfullmäktiges mandatperiod börjar.
- Organet bereder ärenden som ska avgöras av regionfullmäktige. Organet kan ingå avtal och anställa personal högst till den 31 december 2023.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Den utvidgade läroplikten

Bakgrund i regeringsprogrammet och tidtabell

- Utvidgandet av läroplikten anknyter till **regeringsprogrammets skrivningar** om höjningen av **läropliktsåldern till 18 år**, stärkandet av **handledningen, avgiftsfri utbildning** på andra stadiet samt **utveckling av handledande utbildningar** på andra stadiet och handledning under **övergångsskedet**.
- Regeringens proposition lämnades till riksdagen 15.10.2020 (RP 173/2020 rd), lagarna godkändes 30.12.2020 (förordningarna uppdaterades under våren 2021)
- **Läropliktslagen trädde i kraft 1.8.2021**
- Berör första gången de unga som går ut grundskolan våren 2021 (i regel personer födda 2005) (läropliktiga våren -21)
- Träder i kraft en årskull åt gången och gäller i full volym år 2024

Avgiftsfrihet

- Utbildningen är avgiftsfri för den studerande då hen
  - avlägger sin första examen på andra stadiet och
  - har inlett sina studier före 18 års ålder.
- Avgiftsfriheten upphör vid utgången av det kalenderår då den studerande fyller 20 år.
- Läromedel som behövs för att inhämta kunnande samt arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial är avgiftsfria.
- Avgiftsfria är dock inte redskap som behövs i utbildningar som betonar särskilda intressen.
- **Dubbelexamen** omfattas av avgiftsfrihet.
- De **fem första proven** är avgiftsfria för examinanderna i studentskrivningarna.

Lagar

- **Läropliktslag**
- **Lag om utbildning som handleder för examensutbildning**
  - Därutöver ändras i anknytning till dessa nya lagar sammanlagt 28 andra bilagelagar
    - lagen om grundläggande utbildning
    - gymnasielagen
    - lagen om yrkesutbildning
    - lagen om fritt bildningsarbete
    - lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet
    - lagen om nationella studie- och examensregister
    - lagen om stöd för skolresor
    - lagen om studiestöd
    - lagen om studentexamen
    - vissa andra lagar, i vilka stadgas om rättigheter och skyldigheter gällande läropliktsåldern

Fullgörande av läroplikten efter den grundläggande utbildningen

- I första hand **gymnasieutbildningens lärokurs** eller **yrkesinriktad grundexamen**, studentexamen
- Fullgörandet kan även göras i olika utbildningar i övergångsskedet och utbildningar avsedda för särskilda grupper
  - **den nya utbildningshelheten som handleder för examensutbildning fr.o.m. 1.8.2022 HUX (ersätter nuvarande utbildningar i övergångsskedet) (Grunderna i maj -21)**
  - utbildning som riktar sig till läropliktiga i folkhögskolor (Utbildningsstyrelsens grunder för läroplanen fr.o.m. 1.8.2021)
  - utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv, TELMA (svår funktionsnedsättning).
  - grundläggande utbildning för vuxna, om lärokursen för den grundläggande utbildningen är halvfärdig
  - läropliktiga med invandrarbakgrund och bristfälliga språkkunskaper -> grundläggande utbildning för vuxna eller folkhögskolornas utbildning som riktar sig till invandrare
  - samer i läsårutbildningen i samiska och samisk kultur i Sameområdets utbildningscentral

Att minnas

- Stöd och handledning
- Handlednings- och tillsynsansvar
- Skyldigheten att söka sig till utbildning träder i kraft 1.1.2021
- Läroplikten kan även fullgöras i utbildningar i övergångsskedet.
  - utomlands
- Boendekommunens har handlednings- och tillsynsansvar i sista hand
  - Anvisande av studieplats
- Uppföljnings- och tillsynstjänsten för fullföljandet av läroplikten (Valpas)
  - Register: Koski, Studieinfo, eGrunder, Valpas, Vipunen osv.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Tack!

kurt.torsell@oph.fi

Vad vill staten?

Reformer kräver ledarskap

- Personal (flyttande o fortsättande)
  - Ekonomi och dimensionering (överlappningar/glapp)
- Beslutsfattare
- Media och information - berörda
- Juridik (förvaltningsstadga, mötesberedning, personal osv.)
- Planering före, under och efter
- Uppföljning och utvärdering
- Samarbetet med den "nya" organisationen